

SZABOLOS.

Vegyes tartalmu heti lap.
Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyazó küldemények befizendők:
Seminariumi épület.

Bérmmentelen levelek csak ismert kezekből fogadhatók el.
A kéziratok nem adhatók vissza.

Kiadó-hivatal.

hová az előfizetési pénzek, a lapra szánt hirdetések és felszólalások küldendők:
Nagy tér 136. sz. a.

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasábos petit-sor egyezéri hirdetésnél 5 kr. többszöröse 4 kr.
Tervelemes hirdetések többszöröse beiktatásán, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.
Minden egyes beiktatás után kifizetési illeték 20 kr.
A nyílt-térben minden három hasábos hirdetés-sor díja 20 kr.

Az előzetesek, a hirdetések megadásánál, 20-nyit kedvezményben részesülnek.

Nyiregyháza város képviselői gyűléséből.

(Augusztushó 19.)

Helyiség: a városi kisdudóvoda.

Elnök: Meskó Sámuel polgármester.

Tárgysorozat:

- 1) A megyei alispán sürgető rendelete a város- szervezési előmunkálatok tárgyában.
- 2) Az építkezési küldöttség jelentése a nagyvendéglő bérbeadása tárgyában.
- 3) Galánffy Dániel városi főszámvevő jelentése a téglá- és cserépgyártás jelenlegi állásáról.
- 4) A nyiregyházi járásbíróóság felmondási határozata, melyben a Teinél-féle 4200 frt tőketartozás, a városnak felmondatik.
- 5) Amár képviselőileg megszavazott 800,000 frt kölcsönből, megyehatóságilag előlegesen jóváhagyott 150,000 frt fölvételi módozatnak megállapítása.

A polgármester megnyitván a gyűlést, felhívja Sárly Pál jelen volt aljegyzőt, a város szervezésére vonatkozó alispáni rendeletnek felolvasására.

A felolvasott rendeletben az alispán sürgetőleg felhívja a városi képviselőket, a község-szervezési munkálatnak a költségvetésnek oly módoni elkészítésére, hogy azok még ez év folytán felterjeszethessenek a megyei őszi közgyűlésre.

Krasznay Gábor az idevonatkozó törvényeket, amennyiben azt több képviselői tag nem ismeri, felolvasatni kéri, hogy aszerint intézkedhessenek.

Sárly Pál jegyző olvassa az illető törvényszakaszokat.

Kralovánszky Mór egy e gyűlésből megválasztandó küldöttséget kíván megbízni a községi szabályrendeletek és egyéb szükséges előmunkálatok elkészítésével, mely küldöttség teendői szerinte 2 részre osztandók. Az első a választók névjegyzékének összeállítása; a második a tanácsnak a tanács fejének, a képviselőtestület, illetőleg az egyes tisztviselőkhöz viszonylat, nemkülönben a tanács és egyes tisztviselők munka-, jog- és kataszkörét megállapító szabályrendeletek elkészítése. Ennélfogva 2 küldöttséget kér a 4 kerületbe kiküldeni.

Sütő József tagadja, hogy a város, a városi képviselő megválasztására nézve fel volna osztva. A A tisztí ügyész által említett 4 kerület, a megyei bizottsági tagok választásánál lehet csak érvényes.

Riszdorfer főjegyző: A kérdésben forgó 4 kerületet a tanácsal egyetértőleg, a képviselő befolyása nélkül, a megye osztotta be. Itt most több lesz a választókerület. De meg az eddigi összeírás a törvénynek meg sem is felel; amennyiben itt a főfigyelem arra fordítandó, hogy a beírandó választó a két utóbbi évben adófizető volt-e, vagy sem?

Sütő József: A választókerületeket, az 1871-iki XVIII. t. cz. 37. §-a szerint, a képviselőtestület alakítja. Itt tehát új felosztásnak kell történnie.

Joskák János nagyobb számú küldöttséget ohajt választatni.

Domján szerint a felosztás nem tartoznék a küldöttség köréhez. Ha a városi hatóság elkészítette volna az adózók névsorát; miután tudvalevő dolog, hogy egy választókerületben 600-nál több választó nem lehet: még ma, e gyűlésben fel lehetett volna osztani.

Krasznay Gábor nincs egy véleményen Domjánnal; szerente a vál. kerületeket is a küldöttség alakítja s a többi munkálattal együtt, beterjeszti a képviselőnek. Az e tárgy fölötti vitatkozást fölöslegesnek tartja s kéri kimondatni azt, hogy hány tagból álljon eme szervezőküldöttség s mik lesznek teendői?

Bartholomaeidesz János azt a kérdést meríti fel, hogy az adózók összeírásánál, melyik két év veendő figyelembe?

Domján az 1871- és 1872-ik; tehát a két utóbbi évet érti.

Elnöklő polgármester figyelmezteti a képviselőt, a küldöttség számának meghatározására és annak megválasztására.

Krasznay Gábor minél több, — Domján 9, — Andrezs Károly az elnökkel 21 tagot ohajt a küldöttségbe választatni.

Bartholomaeidesz Károly két küldöttséget lát szükségesnek; mely nézet azonban, e többség véleményével nem találkozáva, elejtettet.

Andrezs Károly a küldöttség tagjairól Krasznay Gábor elnöksége alatt Sütő József, Zajác József, Benes János, Kovács János tanár, Hoffman Adolf, id. Maurer Károly, Joszka János, Jánószky András, id. Gyurcsán József, Kovács András egyházi, Rudics János, Nádas Mihály, Grenczer Andor, Stropm Pál, Csengerly Sámuel képviselő tagokat, s Vad András, Enyingy Lajos, Benes László, Kralovánszky Gyula és Sárly Pál városi tisztviselőket ajánlja a képviselői ügyelmébe.

A névsor ellen felszóllalt Kralovánszky Mór és Bartholomaeidesz Károly; minthogy azonban más javaslati névsort senki sem terjesztett elő: az Andrezs Károly által benyújtott névsor felkiáltás utján elfogadtván, a küldöttség megválasztottnak jelentett ki.

Bartholomaeidesz Károly: Miután a szabályrendeletek elkészítésével is a most megválasztott 21-es küldöttség bízott meg, kívánatos lett volna e küldöttségbe Riszdorfer János főjegyző urat is beválasztani, mint aki legjobban ismeri az e munkálathoz szükséges dolgok viszonyait. (Közbeszólások: Ott van Sárly Pál jegyző; ő is csak ugy ismerős a viszonyokkal.)

Lukács Ödön tekintettel a szervezési előmunkálat kényes és sürgős voltára, a mai jegyzőkönyvet azonnal formulálni és hitelesíteni javasolja.

E javaslat közzétételével találkozáva, határozatott, hogy a tanács még ma délután 4 órakor hitelesítse és a küldöttségi elnökkel közölje a jegyzőkönyvet.

Joskák János interpellálja a polgármestert, azon kérdést intézvén hozzá, hogy: vajjon a városi törvényeségi tagok, akik 6 hóig állásukban meghagytak volt a képviselő által, megmaradnak-e továbbra is; vagy tekintve a város szorult pénzügyi viszonyait: hivataluktól fölmentetnek?

Ez interpellációra a főjegyző, a polgármester helyett előadja, hogy a törvényeségi tisztviselők állása a tisztújításig biztosított; de meg különben is az árva-ügylet s a tanácsülések még mindig igénybe veszik a volt törvényeségi tisztviselők idejét és munkásságát annálisinkább, minthogy közülök többen kinevezettek a kir. törvényesékhöz.

Bartholomaeidesz János felhívja a polgármestert, hogy volt-e már tárgyalva a képviselői testület előtt, a n-kállói kir. alreáltanodának Nyiregyháza leendő áttétele tárgyában leküldött miniszteri leirat?

Eme felhívásra ismét a főjegyző felel; előadván, hogy érkezett ugyan az elnökséghez egy alispáni felhívás aziránt, hogy ha a kérdéses alreáltanoda ide helyeztetnék át, hajlandó volna-e a város és minő áldozatot nyújtani e célra? Az országos képviselőválasztási mozgalmak miatt azonban mindaddig pihent e kérdés. Szólv hozzátesszi, hogy a városnak áldozatába kerül ugyan e tanoda idetetele; de az egyeseknek nagy nyereségül fog szolgálni s ajánlja ez eszméveli foglalkozást a községnek.

Sütő József: Ne az eszmével, hanem magával a tárggyal kell foglalkozni; miért is kérem e kérdést azonnal tanácskozás alá bocsátani

Polgármester figyelmezteti a közgyűlést, hogy ennél még sürgősebb tárgyak is vannak; kéri azért ezt ezuttal elhalasztatni s a sorrendszerént tanácskozni.

Bartholomaeidesz János soronkívül is szükségesnek látja e kérdés tárgyalását; miután az iskolai szünetidők maholnap lejárnak.

Lukács Ödön hasonlóan tárgyalatni ohajtatná ugyan ez ügyet; de ha már nem lehet: feliratot javall intézni az illető helyre, hogy e kérdés tartassék függőbe addig, míg a képviselői etekintetben megállapodásra jut.

Kralovánszky Mór ez ügyet a legközelebbi közgyűlésre kéri áttétetni.

Határozatott hogy e kérdés a közelebbi kedden tartandó gyűlésen fog elővetetni és eldöntetni.

Ezután olvastatnt az „építkezési küldöttség” jelentése, melyben felhívja a közgyűlés figyelmét, a tavaly kilátásban volt új vendéglő fölépítése miatt, csakis az 1872-ik évre kiadott nagyvendéglő italméresi jognak újból kiadására, illetőleg eléréveszésére.

Főjegyző azt igyekezett bebizonyítani, hogy miután a nagyvendéglő azért adatott ki csak egy évre, mert az újvendéglőnek ezidén leendett felépítése elhatározatott; de mert az fel nem épült: tehát a bérlet megújítása, illetőleg az italméresi jognak újból kiadása fölöslegessé vált.

Barzó János: A vendéglő egy évre adatván ki, szükséges, hogy újból árvereztessék.

Kralovánszky Mór vigyázatra s óvatosságra inti a közgyűlést; nehogy a város nyakába pert zúdítson, ami pedig okvetlen bekövetkezik: minthogy a felmondás nem tétetett meg a rendes időben, — vagyis a bérleti év letöltte előtt három hóval. Megvallja szölv, hogy az etekintetbeni hanyagság sulya, az elüljáróságot nyomja; de azért tudva, a várost nem szabad perbe keverni.

Joskák János nem foghatja meg, miért hogy a város összes bérlői közt, csupán a nagyvendéglő bérlőjének Rozenweignak van szerződése? és csakis ez perelheti be a várost?

Krasznay Gábor: Minthogy a felmondás a kellő időben nem történt meg, Rozenweignak joga van a bérletben maradni. Csupán az a kérdés merülhet fel, hogy vajjon 1 évre-e, vagy csak 1 évnegyedig? De mivel a szerződés 1 évre kötött, tehát maradjon ben még egyévig.

(Közbeszólások: „Nem lehet; többet adnak érte!”)

Zajác József nem lehet Krasznay Gáborral egy véleményen; egy évre lehetetlen behagyni a bérlőt; bocsátassék árverés alá 2 évre. Szölv biztosítja a képviselőket, hogy a két évre 2000 frttal több bérleti ár fog bejöni; azért mondassék fel még ma s újértől fogva adassék ki a többetigérőnek.

Polgármester: Tehát a bérlet felmondandó s 1873-ik év elsőjétől bérbeadandó! (Helyes!)

Benes János azt a kérdést intézi a képviselőtestülethez, hogy ha Rozenweig megnyeri a várost, ki lesz annak oka? (Közbeszólások: a tisztviselők.) Ha a tisztviselők, tehát viseljük azok a költségeket és kárt.

Kralovánszky Gyula: Itt irányadók egyedül az árverési jegyzőkönyvi pontozatok lehetnek, s hibás csak az, eki a 3 havi felmondást elmulasztotta.

Olvastattak az árverési feltételek, melyekben tisztán állván, hogy a nagyvendéglő biztosan csak egy évre adatik ki, minthogy újvendéglő van kilátásban, határozatott hogy:

a tisztí ügyész mondjon fel rögtön a bérlőnek s a küldöttség intézkedjék, hogy a nagyvendéglő még ez év folytán idejében 2 évre adassék bérbé a többetigérőnek.

Domján Sámuel az árverést még szeptemberhóban kívánja megtartatni.

Olvastott Galánffy Dániel városi főszámvevő jelentése a téglá- és cserépgyártás jelenlegi állásáról, a bevételek és kiadások pontos kitüntetése mellett, mely jelentésből kitűnt, hogy a téglá- és cserépgyártás, ha az továbbra is házilag kezeltek, a városnak csak kárával jár.

Főjegyző: E körülmény azért jelentetik be, mert a számvevőségnek sokba kerül az égetés; pénz pedig a pénztárban nincs. Eddig két millió körül gyártott. A képviselői testület, azon reményben, hogy a középítkezésekhez két millió fog kelleni, 5 milliót határozott gyártatni. Ez tetemes költséggel jár; miután a tüzelő nagyon megrádrágult. Az eddigi készletből 1 millió megmarad tavaszra; mely a szükségesletet mindenbizonytal fedezendi. Én részemről a további égetést beszüntetendők véleményezem.

Joskák J. osztja a főjegyző nézetét s a további égetés megszüntetése mellett nyilatkozik.

Az egyes beszüntetését sürgettek Kaszka János, Deacs László, Krasznay Gábor, Vad András.

Sexty József ellenben a házi kezelés előnyeit igyekezett bebizonyítani s azon hasznot, mely abból az egységre hármarol.

A többség azonban elhatározta, hogy az étetés beszüntetendő; csakis annyi étetendő, amennyi a városnak magának kell annihilisrákban, minthogy a közgyűlés ezt egyszer már különben is elhatározta.

Bencs László figyelmezteti a képviselést, hogy jelenleg körülbelül 600,000 nyers téglát vár a kiégetésre; minthogy azonban fa összesen alig van 2 öl: a téglában naponként nagyobb kár történhetik. Látkezésre kéri a képviselést, hogy az étetés mielőbb eszközölthetessen.

A szükséges fa beszerzése elhatározott. Olvasottat a nyiregyházi járásbírósgy felmondási végzése, melyben a Teinel Ödön-féle 5%-es 4200 frtnyi tőketartozás felmondatik a városnak.

Határozott, hogy ez összeg, a legközelebbi költségvetésbe, mint törlesztés utján kifizetendő, vezetessék be és tételessé sorozatba.

Olvasottat a nagyváradai káptalan felhívó levele, melyben azon ajánlatot teszi, hogy a városnál levő 52,000 frt tőkét továbbra is örömmel hagyja a városnál, ha az eddig fizetett 6%-es kamat helyett 8%-ot fizet.

Domján Sámuel a városi számadások elkészítését sürgeti, mint amelyek átvizsgálása nélkül, kölcsönfelvételt nem lehet eszközölni. Felhívja szót a polgármestert, hogy a számvizsgáló küldöttséget, mely még eddig semmit sem tett, utasítsa a számadások megvizsgálására.

Hoffman Adolf, mint a számadás vizsgálatával megbízott küldöttség egyik tagja, Domján Sámuel vádját, a maga személyét illetőleg visszautasítja, amennyiben ő mindent elkövetett, de társait nem bírta rávenni a munkát elkészítésére. Más küldöttséget kér ki nevezetn.

Krasznay Gábor ismerte a város szorult pénzügyi viszonyait a 8%-it elfogadja és fizetni kívánja a nagyváradai káptalannak.

Kralovszky Mór osztja Krasznay Gábor nézetét s a 8%-ot elfogadni javasolja.

Főjegyző: En a tartozások felmondását látnám a városra néve czélszerűnek; mert ha a város felmondja tartozásait, könnyebben kap pénzt. A kölcsön igen kényes dolog. Kralovszky és Krasznay urak nézetét össze lehet egyeztetni a tartozás törlesztésével. Adjuk meg a 8% kamatot; de a felmondási idő maradjon. A többi hitelező igen könnyen követheti a nagyváradai káptalan s végre nem lehet győzni a nagyváradai fizetéseket. Mondjuk fel a tőkét s mához 1 vagy félévére eszközöljünk kölcsönt. Nem hiszem, hogy legyen oly törvényhatóság, mely valamely testület üdvös pénzügyeinek útját állaná. Azért is nevezzen ki a képviselést két egyént, aki a 150,000 frtről kölcsönkötvényt aláíranda.

Vad András csudálkozását fejezi ki afőlött, miként lehetséges az, hogy a 150,000 frt felvétele még tavasszal el lett határozva, s maig sincs felvéve; minek következtében a város 12%-es pénzzel épített. Nem érti szót, hogyan lehet a nagyváradai káptalan pénzei után a 8%-ot sokallani akkor, midőn egyeseknek 12%-ot fizet a város?

Főjegyző felel Vad Andrásnak s előadja, hogy a 150,000 frt felvétele márczius 10-én rendeltett ugyan el; minthogy azonban a földhitelintézet tagadó választ adott; a regulára irányzott kölcsön szintén nem eszközölthetett; legujabban pedig az ingatlanságra alapított kölcsön tárgyában felterjesztett folyamodványra még válasz nem érkezett: teljes lehetetlen volt a 12%-es pénz felvételét kikerülni. Lehet azonban, hogy néhány nap múlva már az új kölcsön aláírandó lesz; intézkedjék tehát a város, hogy ki írja alá a kötvényt?

A kötvény aláírásával a polgármester és főjegyző bíztak meg.

Több tárgyat ma napra kitűzve nem lévén: a gyűlés 12 órakor eloszott.

A város szervezése folyamatban s a képviselést választása a kiűszöbésé lévén, czélszerűnek véltük az 1871. évi XVIII-ik törv. cikknek a községi képviseletre vonatkozó fejezetét adófizető olvasókkal megismertetni, hogy saját maguk szemével győződjék meg a törvény szavairól s ne engedjék magukat senki által félrevezettetn.

Az 1871-ik évi XVIII. orsz. gyűl. törvényezik

IV. FEJEZETE.

A községi képviseletről.

34. §. A község az önkormányzat jogát képviselő testülete által gyakorolja.

A képviselőtestület felerészben a választó közönség választottából, hason felerészben pedig a legtöbb egyenes államadó fizető községi lakos vagy birtokos nagykoru honpolgárokából áll.

35. §. A választás alá nem eső képviselők névjegyzéke minden évben kiigazittatik.

A kiigazítást, az adókimutatás alapján, kis és nagy községekben a szolgabíró, rendezett tanácsú városok-

ban egy küldöttség eszközli, melyet a képviselőtestület választ.

A küldöttség a kitűzött és kihirdetett napokon nyilvánosan tartja ülését, s eljárásáról a képviselőtestületnek indokolt jelentést tesz.

A névjegyzék és sorrend megállapításánál csak a községben s területén fekvő vagyon, s a községben s területén élvezett jövedelem összes egyenes államadója, s a községben fizetett személyes kereseti adó vétetik számításba; továbbá:

a) az állami, felekezeti és magán-tanítézetek tanárai, néptanítók, a tudományos akadémiák tagjai, a folyóirat- és lapszerkesztők, a lelkészek, az ipar- és kereskedelmi kamarák bel- és kültagjai, ugyszintén a magyar államban érvényes oklevéllel ellátott tudorok, ügyvédek, orvosok, mérnökök, gyógyszerészek, sebészek, bányászok, erdészek és gazdatiszteknek összes egyenes államadója kétszeresen számítatik.

A férj vagy atya államadója a nő, valamint kiskoru gyermekek államadója is beszámítandó, ha a nőnek vagy a kiskoru gyermekeknek vagyonát kezeli.

Midőn ketten vagy többen fizetnek hasonmennyiségű államadót, ezek között a sorshuzás dönt; midőn pedig ezen eset olyan egyének közt fordul elő, kik közül az egyik egyszerűen, a másik pedig kétszeresen számított államadó folytán juthatna a képviselőtestületbe, az utóbbi bir előbbséggel.

36. §. A névjegyzékbe nem vétethetik fel:

a) aki valamely büntény miatt elmarasztaltott, a marasztaló ítélet kihirdetésétől a büntetés egész tartama alatt;

b) aki a község közjavaldalmait haszonbéri, vagy a községgel más szerződési viszonyban áll;

c) a hadsereg (hadi tengerészet) állományában tetteleg szolgáló katonák, valamint a tetteleg állományban álló honvédek;

d) állami és megyei tisztviselők, ha fizetéseik után járó jövedelmi adón kívül, más adót a községben nem fizetnek.

37. §. A községi képviselők számát a népesség száma szabályozza, t. i. minden 100 lélek után egy képviselő választatik.

A választott és nem választott képviselők összes száma azonban kis községekben 10-nél kevesebb, 20-nál több, nagy községekben 20-nál kevesebb, 4-nél több, rendezett tanácsú városokban 48-nál kevesebb és 500-nál több nem lehet.

A képviselők választása, a községi választók összes száma a 600-at meghaladja: választókerületenkint, ha meg nem haladja: tömegesen eszközöltetik.

Egy-egy választókerületben 200-nál kevesebb és 600-nál több választó nem lehet.

A választókerületeket a képviselőtestület alakítja. Egy-egy választókerület lehetőleg páros számban csak annyi képviselőt választ, amennyi a képviselőtestület választás alá eső tagjaiból, a kerület választóinak az összes választókhoz viszonyított aránya szerént a kerületre esik; ugyanez alkalommal ott, hol a választás tömegesen eszközöltetik, a választandó képviselők összes számának $\frac{1}{4}$ részé erejéig póttagok választandók; ott pedig, hol a választás kerületenkint történik, az egyes kerületekben a póttagok választása is, az ott választandó képviselők számához képest eszközöndő, ugy azonban, hogy minden kerület legalább egy póttagot választson.

38. §. Községi választó:

a) minden 20 éves községi lakos, ha saját vagyonától, vagy jövedelmétől a föld-, ház-jövedelmi, vagy személyes kereseti adót a községben már két év óta fizeti; aki azonban személyes kereseti adón kívül egyéb adót nem fizet, csak azon esetben, ha gazdai hatalom alatt nem áll;

b) továbbá minden testület, intézet, társulat és cég, ha a községben fekvő vagyonnal bir és attól adót fizet (40. §.);

c) azon idegenek, kik a 19. §. rendelet alá esnek, vagy rendeleteinek eleget tesznek.

39. §. Választó-jogad nem birnak:

a) a hadsereg (haditengerészet) állományában tetteleg szolgáló katonák, valamint a tetteleg állományban álló honvédek;

b) akik valamely büntény miatt vizsgálati fogságban vannak;

c) akik valamely büntény miatt elmarasztalttak, a marasztaló ítélet kihirdetésétől a büntetés egész tartama alatt;

d) csőd alatt levők;

e) állami és megyei tisztviselők, ha fizetéseik után járó jövedelmi adón kívül más adót a községben nem fizetnek.

40. §. A községben fekvő vagyonnal bíró kiskorukat és gondnoksg alattiakat a gyám, illetőleg gondnok, a nőket, testületeket, intézeteket, társulatokat, cézgeket, a meghatalmazott képviseli a választásnál.

Máskülönbén a választói jog csak a jogosult által és csak személyesen gyakorolható.

41. §. A választók névjegyzékét, éspedig ahol választókerületek vannak, választókerületenkint a képviselőtestület által kiküldött választmány állítja össze a legközelebb lefolyt két évi adó-lajstromokból és más adatokból.

A betűrendben összeállított névjegyzék öt napon át a község házánál közzélemre kitéttetik, s a következő 5 napon beadott észrevételek alapján a kiküldött választmány által kiigazittatik.

Az, hogy a névjegyzék mely napokon szemlélhető meg, s meddig adhatók be az észrevételek: az eljáráság benomadás, falragasz, vagy más szokásos módon hirdeti ki.

42. §. Községi képviselővé választathatik: kis és nagy községekben minden nagykoru községi lakos, aki a 38 és 39. §§. értelmében választási joggal bir, azoknak kivételével, kik a község közjavaldalmait haszonbériük vagy a községgel más számadási viszonyban állanak;

rendezett tanácsú városokban mindaz, aki országgyűlési képviselőválasztásra jogosítva van, ha egyszerűen mind írni és olvasni tud.

43. §. A képviselőtestület választás alá eső tagjai három évenként 6 évre választandók.

A legelső alkalommal megválasztottak közül az első három év leteltével, minden választókerületre külön eszközölt sorshuzás utján minden második tag kilép.

Jövére pedig minden 3 év leteltével a póttagok (44. §.) és azok lépnek ki, akik a szabályszerű 6 évet már kitöltötték.

A sorshuzást a közgyűlésen az elnök eszközli. A kilépést képviselők újra választandók.

44. §. Aki az igazoló választmány (53. §.) semmit határozata folytán esik el képviselői állásától, továbbá aki időközben elhal, vagy elveszti képviselői képességét, (36. b. c. d.) vagy községi előjáróvá választatik, s végre aki lemond a képviselőségről, annak helyét — ha adó alapján lépett a képviselőtestületbe — a sorrendben következő legtöbb adófizető mint póttag foglalja el; ha választás által nyerte megbízását, helyét a választás alkalmával legtöbb szavazatot nyert póttag sorrendszerént foglalja el.

45. §. Az, aki több választókerületben választott meg képviselőnek, azon kerületet fogja képviselni, melyet maga jelöl ki; helye pedig a sorrendben következő póttag által töltetik be.

46. §. Ha olyan választatik meg, aki az adó alapján már tagja a képviselőtestületnek, és választott tag-ságát minőségét megtartja, helyére a sorrendben következő legtöbb adófizető lép.

47. §. A választás napját: kis és nagy községekben a szolgabíró, rendezett tanácsú városokban az alispán tűzi ki.

A határnapot csak a legtöbb adófizetők névjegyzékének összeállítására, illetőleg kiigazítása (35. §.) s közzététele után lehet kitűzni.

48. §. A választás, a szavazók nevének nyilvános följegyzése mellett, szavazatlapon által történik.

Ha a szavazatlapon több nevet tartalmaz, mint a hány bizottsági tagot a község, illetőleg a községi választókerület választani jogosítva van, az utólirott nevek nem vétetnek számba.

Ha azok közül, kik ily módon a szavazatok legkisebb számával lennének megválasztva, — többen czenlő szavazatot nyertek, afőlött hogy ki legyen a képviselő: a választás elnöke által kihuzott sors dönt.

49. §. A tömeges választást, mint választási elnök: kis és nagy községekben a szolgabíró; rendezett tanácsú városokban az alispán, — ezeknek akadályoztatása esetében a törvényhatóság által e végre kiküldött helyettesek;

a kerületenkint választást a képviselőtestület egy-egy küldötté mint választási elnök vezeti.

A választók, a választás megnyitásakor az elnök mellé 4 bizalmi férfit jelölnek ki maguk közül.

Ha e joggal élni nem akarnak, a bizalmi férfiakat az elnök nevezi ki.

50. §. A választás egy-egy községre, s ahol választókerületek vannak, egy-egy választókerületre néve, egy-egy napnál tovább nem tarthat. Városokban kezdődik reggeli 8 órakor s végződik esti 6 órakor; községekben a szolgabíró által kitűzendő és legalább 8 nappal előbb szabályszerűleg kihirdetendő időben veszi kezdetét és végződik be.

E határidőn túl szavazatot elfogadni nem lehet.

A választások egyes község valamennyi kerületére néve 3 nap alatt befejezendők.

51. §. A szavazatok összeszámítása nyilvánosan történik, s erről jegyzőkönyv vezetetik.

Ha az összeszámítás félbeszakasztatik, a jegyzőkönyv és a szavazatlapon a szavazatszedési szekrénybe záratnak, melyet a választási elnök és legalább 2 bizalmi férfi lepecsétel.

A szavazás eredményét a választási elnök s helyszínen azonnal kihirdeti, s eljárásáról a képviselőtestületnek tüzetes jelentést tesz.

A megválasztott képviselők névjegyzéke pedig azonnal közzétetik.

52. §. A választási eljárásra vonatkozó panaszok, vagy a megválasztott képviselő választóhatósága ellen tett észrevételek: a választástól számított 10 nap alatt az igazoló-választmányhoz nyujtatnak be.

53. §. Az igazoló-választmány a képviselőtestület által a választást megelőzőleg, a képviselők közül választott 2, kis és nagy községekben a szolgabíró, rendezett tanácsú városokban pedig az alispán által a képviselők közül kinevezett két tagból és ugyanannyi póttagból áll.

Elnöke kis és nagy községekben a szolgabíró, rendezett tanácsú városokban az alispán, illetőleg a törvényhatóság által evégre kiküldött helyettesek.

A választmány tollívója és előadója a jegyző. Ülései nyilvánosak.

54. §. Az igazoló-választmány határozatai a kézbesítéstől 5 nap alatt a törvényhatósághoz felebbezhetőek, mely a vitás kérdésekben végérvényesen dönt.

55. §. Ha a választás a községekben, illetőleg a választókerületekben mindenütt befejeztetett: a szolgabíró, illetőleg alispán — tekintet nélkül az igazoló-választmányi folyamathoz levő eljárására — az új képviselőtestület összehívja, azt alakultannak kijelenti, és ha általános tisztújítás következik, annak napját kitűzi.

56. §. A választási elnökök és a bizalmi férfiak a törvény különös oltalma alatt állanak.

A személyes bizottság tekintetében ugyanazon rendszabályok alkalmazhatók, melyek az országgyűlési képviselőválasztásoknál alkalmazhatók, s az elkövetett vétések a választó-törvény szabványai szerént büntetendők.

UJDONSÁGOK.

(K.—O.) A „Szabolcs“ anyagi érdekeit intéző kiadóhivatal tudatja a közönséggel s az illető hatóságokkal, miszerint, — tekintettel azon kijelentett körülményre, hogy a lapkiadó társulatnak egyáltalában nem czéla a nyereszkedés, — ezentul a megyei, községi és törvénykezési hatóságoktól s más erkölcsi testületektől a hirdetések az azon árban fogadja ol és

közi a „Szabolcs” hírdetési rovatában, mint azokat az országos hivatalos lap teszi Nemkülönben köztudomásul hozza azt is, hogy mindazokkal, akik nagyobb hírdetéseket és gyakrabban olajtanának a „Szabolcs” utján közhírre tenni, méltányos egyezségre is kész a kiadó-hivatal lépni. Egyenletbe hozatván ekép, a „Szabolcs” és a hivatalos „Buda-pesti közlöny” közti hírdetési díjkülönbség, reméli a „Szabolcs” kiadó-hivatala, hogy az illető hatóságok minden rendes hírdetési esetén a „Szabolcs” hasábjait vendiki igénybe annyival inkább, mivel köztudomásu dolog, hogy épen a „Buda-pesti közlöny” az, mely a nagy közönség körében legkevésbé van elterjedve, és hogy a nagyközönség egy jelentékeny része, melynek érdekében a hírdetésekközvetítési szoktak, azt sem tudja hogy létezik-e „Buda-pesti közlöny”. A hivatalos hírdetéseknél a megyei lap utján közöltetése tehát, csakis a perhen álló feleknek tenne hasznos szolgálatot; amennyiben az egyes árveréseknél ekor mindenesetre tömegesebben jelennek meg a venni szándékozók, mintha amaz árverések a „Buda-pesti közlöny” hasábjain tétetnek közhírre. Ajánljuk e sorokat a szabolcsmegyei törvényhatóság, a királyi törvényszék, járásbíróságok és községi hatóságok figyelmébe.

* Kossuth Lajos nagy hazánkfának nevenapja alkalmából, nem mondhatunk a jogegyenlőség és szabadság barátainak szebb és kedvesebb dolgot, mint ha arról értesítjük őket, hogy azon férfiak egészségi állapota, akinek hosszú életeért miliónk bocsátanak ma fohaszt a magyarok istenéhez, a legkedvesebb. Legyen is az még sokáig oly erős, mint amint erős az ő honszeretete és az azon szívünk vérén élő hit, hogy amagz elvek, melyeknek ő a nagyvilágban oly hű képviselője, még diadalt fognak ülni a hármias halom körül.

○ A huszoneyes küldöttség, mely a közelebbi képviselői gyűlésből Nyíregyháza város szervezési elnökletének irányításával bízott volt meg, tegnapelőtt tartá első iránnyelvő tanácskozását. A városi hatóság által ezérelra kijelölt külön helyiségben, az újvárosi ház északi részén, a cukrászda felől eső emeleti szobában. Mint halljuk a munkákra kijelölésében már meg is állapodott a küldöttség.

(O. F.) Gróf Lónyay Menyhért miniszterelnök öccsellentája, 2 fia, egy minisztertanácsos és Szőgyény Emil társaságában, fényes-litke-pesti útjában folyó 22-edikén delután érinté Nyíregyházát. A pályaudvarban, több nyíregyházi jobboldali kapacitás élükön Bodnár Istvánval, fogadta a kormányelnököt. A hozzá intézett rövid üdvözlöt, szintén röviden viszonozta; mi-alatt a mozdony megatartván, a magas vendég tovább folytatta útját Pest fele.

(D—n) A szabolcsmegyei bizottmányi ezidei nagygyűlés, mint halljuk, f. é. szeptemberhő 24-én fog megtartatni. E hirt azért tesszük ily korán közzé, hogy a nyíregyháza város szervezési munkálatával megbízott küldöttség ehézképet egyezzezzék eljárni fontos küldetésében; miután a szervezési munkálatnak e nagygyűlésre már felterjesztészen kellend lennie.

(Th. Gy.) Polgár mezőváros bizottmányi tagjai, mint onnan írják, kerülete szolgabíró Onody Géza ur félhívasa folytán és enléktele alatt, folyóhő 23-adián közgyűlést tartottak. A közgyűlés lelkes és velős beszéddel nyitotta meg, a közgyűlés által szünni nem-akáró éljenzésekkel fogadott közkedvességű szolgabíró, kiemelvén a községek rendezéséről szóló 1871-ik évi XVIII. törv. cikknek fontosságát. A gyűlés tárgyai voltak: a szavazati joggal bírók s a leg több adófizető névsorának és a község által készített javaslatnak megvizsgálása és vitatása, végül a községi eljárák fizetésének megállapítása. A eljárák övi fizetése következőleg állapított meg. A főbíró fizetése 400 ft, a főjegyző 700 ft, a segédjegyző 300 ft, a törvénybíró 200 ft, a város-gazdái 200 ft, három tanácsnoké fejenként 150 ftjával 450 ft, az adószedő 350 ft, az árvgányó 200 ft, a városi rendes orvosé 300 ft, a bábáé 40 ft, a pusztá-hadnagyé, aki egyszersmind levelhordozó is 100 ft, a szolgaszemélyzeté s a városház őrié 120 ft, a 3 kisbíróé 90 ftjával 270 ft, a 4 éji őrt 80 ftjával 320 ft, a város kocsisáé 120 ft, a kert-gazdái 35 ft. Olajtandó volna, hogy a többi községek is értesitenék a „Szabolcs”-ot, a kebelükben történő szervezési mozgalmakról.

× „Szabolcs” közelebbi számban megjelent „bűdi levél”-ben, a többi közt említett tétetik arról is, hogy a „Szabolcs”, a megyei „mintagazdaság” gyűléseos kertjét, a tavaszon dícsértelt emlegette, azon humoros, de azért elég éles megjegyzéssel, hogy „nem járt-e a „Szabolcs” vele úgy, mint az a falkolai küldöttség, amely nálunk (T.-Büdön) ugyan meg nem jelent, és mégis a legszebb rendrel tért jelentést”. Utána néztünk, hogy ugyan mivel dícsérteltük mi úgy fel a kérdéses minta-gazdasági gyűlésekeret? És rájöttünk, hogy a „Szabolcs” dícsértete nem volt egyéb, mint a „fa- és szőlőfajok névjegyzéke” fölötti eismérő nyilatkozatunk. Kérdjük a tisztelt levelező urat, nem ildomosan és méltánylólólag jártunk-e el aikor, midőn ama, valóban tartalommal s a nemcsített grümölcs-vál-fajok egész legióját feltüntető névjegyzékről, tehát természetesen az illető felügyelő lelkiismeretes eljárása mellett tanuskodó körülményről elismeréssel nyilatkoztunk? Mi a szám után, nagyon természetesen a szorgalomra vontunk következtetést, véleményünk szerint, elég helyesen; nem pedig a csemekét nemességére s az oly sok vizsontságoktól föltételezett eredményre. Ez észrevételünket nem halgathattuk el. A mintakert felügyelője a közönség rovatában felel a „bűdi levél” írójának, melyhez nekünk semmi szólnak sincs ezuttal.

(P.) A „tanító-egyletek országos szövetsége”, alakuló gyűlést f. é. augusztus 17-én Pesten a megyeház tanácskozási termében tartotta meg. E tanítóegyleti szövetség megalakulása által, oly közeg jött létre, mely jogosan és észszerűen képviselendő minden hatóság előtt az összes magyarországi tanítóegylet; főczélja levén általában eszmecsere útján a népművelődési előmozdítása és emelése, a néptanoda és a pedagógiai tudomány önállósítása, s egyszersmind, hogy a néptanító fontos hivatásának kellőleg megfeleljen, a tanítók

műveltségének és anyagi jólétének előhaladását törekve. Résztvett a szövetségi gyűlésen 46 tanító-egylet, az ország különböző vidékeiről; 10 egylet írásban nyilatkozott a szövetség mellett; 36 egylet pedig, a szövetségi szervezet megvitatása után, írásilag azonnal lekötelezte magát, az évenként megtartandó szövetségi gyűlésen résztvenni s a szövetségi pénztár részére egyelőre 4 ft évi díjt fizetni. Szabolcsmegyéből e korszerű népművelési mozgalomban, egyedül a „nyiregyházi ág. ev. tanító-kör” volt képviselve két tagja által, kiknek egyikét, Szőny Gyula tanító-elnök urat, a szövetségi gyűlés, a központi választmány tagjává választotta meg.

(K—y.) A felsőtiszavidéki gazdasági-egylet által az e. é. júliushő 17-, 18- és 19-ik napjaira rendezett állat-, gép- és terménykiállításal összekötött kézműiparezikké kiállításához beküldött s jutalomra érdemesített kisparczikok díjazási alapjául, melyet gr. Dessewffy Aurel ur ömeltősága 100 fttal volt kegyes lenni, a következő nemes adományozások folytak be; mely adományozások midőn a megyei közlöny utján nyilvánosan nyugatványoztatnak, egyszersmind alkalmat veszünk magunknak, az alább olvasható nagylelkű adományozóknak, az ipar nevében meleg köszönetet mondani. A fentebb emített ezérela bejött: Somossy Ignác ivén, az ivartartól 5 ft; Ibrányi Zsigmond ivén, Szremcsánytól 2 ft, Blahunka Józseftől 1 ft, Liptay-Károlytól 1 ft, Horváth Imrétől 1 ft, Groák Zsigmondtól 5 ft, az ivartartól 5 ft; Zoltán Ferenc ivén, az ivartartól 10 ft; Simon Endre ivén, Bodnár Istvántól 3 ft, Elek Bélától 10 ft, ivartartól 3 ft; Nyire Ferenc ivén, Mandl Lipóttól 5 ft, Steinhart Ignácztól 1 ft, Gutman Lipóttól 1 ft, Mandl Gusztáv-tól 1 ft, Zoltán Auréltól 2 ft, Aschenbrenner Jakab-tól 1 ft, Siehmann Mihálytól 1 ft, Siehmann Emánuel-tól 2 ft, Bleuer Mórétól 1 ft, Stern Emánuel-tól 1 ft, Glüch Joachimtól 1 ft, Mandl Alberttől 2 ft, Engländer Ignácztól 1 ft, Ieger J.-tól 2 ft, Jármy Menyhértől 5 ft, Moskó Páltól 1 ft, May Adolftól 2 ft, Kállay Auréltól 2 ft, Fried Daniéltól 2 ft, Krämer Alberttől 2 ft, Blau Páltól 1 ft, S. Kohn Her-mantól 1 ft, Onody Bertalantól 1 ft, Engländer Jakab-tól 1 ft, Gross Lázártól 1 ft, Marsalkó Gézáttól 1 ft, Palitz Mihálytól 1 ft, Blau Frigyesztől 1 ft, Kohn-tól 1 ft, Flegmann Lipóttól 1 ft, Engländer Lipóttól 1 ft, gr. Forgács Antalól 10 ft, az ivartartól 2 ft; Elek László ivén, Miklós Ferencztől 5 ft, Elek Desz-ötől 5 ft, az ivartartól 5 ft; Vidkezkay József ivén az ivartartól 5 ft; Jármy Elek ivén, Bory Bélától 2 ft, Erőss Kálmántól 2 ft, Péchy Kálmántól 2 ft, Möricz Vinczétől 2 ft, Bay Ferencztől 5 ft, az ivartartól 5 ft, összesen 399 ft. (Folyt. köv.)

A KÖZÖNSÉG ROVATA.

Értesítés.

A m. kir. közoktatásügyi miniszterium által nyilvánossági joggal felruházott leány-növeldeimben, a rendes tanulóadások f. é. szeptemberhő 2-án kezdődnek meg, mirol a t. cz. szülők liszteletteljesen értesitettek Nyiregyháza, augusztushő 24-én, 1872.

Sperliách Hermin leány-növelde tulajdonosnő.

Válasz Oláh Károly urnak.

Egész tisztelettel kérem t. Oláh Károly urat, miszerent sziveskedjék a „Szabolcs” 33-ik számban ellenem közölt panaszait, a felsőtiszavidéki gazdasági egylet választmányához benyújtani. Hogy pedig a vizsgálat annál szigorubbán legyen ellenem alkalmazva: azon kéressel fogok járulni a választmányhoz, hogy a majd kiküldendő vizsgáló-küldöttség elnökeül, folszólok t. Oláh Károly ur jelöltéséig ki.

Nyiregyháza, augusztushő 23. 1872.

Nyirey Ferenc, a gazdasági mintakert felügyelője.

SZINHÁZ.

Szombat augusztus hő 17-edikén: „A gerolsteini nagyherczegnő” vig operette 3 szakaszban Offenbach-tól. Az operette-ek bíralatába mint tavaly kijelentettük és indokoltuk volt, ezuttal sem bocsátkozunk. Minthogy azonban a szini bíralat az e téren működő egyénekre nézve, ha nemis mindig, de sokszor igen fontos: csupán e szempontból az operette-előadásokról is megfogunk néha-néha emlíkezni. A mai előadás alkalmából türszüke miatt csak Lániczra (Fritz kövitzé) teszünk pár megjegyzést mint új és különben is kezdő operette-istára. Lánicz éneken észrevehető ugyan még a kezdet nehézsége; de ha szorgalmát, tisztá szép csengő hangját és az előadások alkalmával tapasztantusait szokott figyelmét és éber vigyázatát tekintjük: be kell ismerünk, hogy Lánicz rövid időn egyike lehet a vidék jelesebb operette-énekeseinek. Az előadás elég tevesen vette.

* **Vasárnapon** augusztushő 18-án: „Nők az alkotmányban”, vigjáték 3 felvonásban. írta Tóth Kálmán. Nem tudjuk, és egyáltalában meg nem foghatjuk, hogy Komáromy (Bánfalvi), aki oly kitünő tehetséggel, hivatottsággal és orgánummal van megáldva, akiről bátran elmondhatni, hogy bölcsőjénél muszáj virasztottak; mint már többször, ugy ma is Bánfalvit hogyan téveszthette el annyira? Egy Komáromynak tudnia kell, meg vagyunk győződve róla, hogy tudja is, miszerent a szépségesség és az együgyűség közti igen nagy a különbség. Bánfalvi nem lángész, nem szónok ugyan; de nem is együgyű, mint Komáromy elég tevesen vette. Bocsásson meg tollunknak Komáromy; de bármennyire tiszteljük is: az ily hibákat lehetetlen elhallgatunk. Czakóné Krisztinában a hiru, nagyragyógó nőt, kellő színekkel ábrázolta. Kovács Ella Ilkából kissé egyszerűbb falusi leányt csinált, semmint Bánfalvi vagyoni és társadalmi állásához illő lélet volna. Kovács Ella kisasszonyt szintén szép és gazdag utraivalóval látta el geniusz; de ez magában nem elég. A gyémántot nem a köszörülő köz teremti ugyan;

de anélkül igen egyszerű kö maradna. Ilyen a szinpadi tehetség is; tisztítani, fejleszteni kell azt folyvást. Kovács Ella kisasszonynak egy nagy hibája van, min ha nem változtat, soha sem foglandja el ama magaslatot, melyre különben tehetségénél fogva, igen nagy igényt tarthat. E hibája az, hogy ő mindig Kovács Ella; holott egyszer Bánfalvi Ilkának, majd Dobó Katiczának, ismét máskor kapusleánynak (Egy szó a miniszterhez) stb. kellene lennie. Kitünő alak volt Izsó Borbocsa, melyhez hasonlót kevés szinpadon láthatunk. Rajz Szekelményi alakítása és jellemzése több helyütt sikerült.

* **Kedden** augusztushő 20-án: „Dobó Katicza”, történeti népszínmű 3 felvonásban Tóth Kálmántól. A mai előadás fénypontját Komáromy (Balassa) rendkívül kitünő játéka kepezte. Kovács Ella k. a szintén igen jól talált vonásokkal színezte Katiczát. Rónai és Bodogyi, különösen ezutóbbi folyvást figyelmet keltőleg működtek.

* **Szerdán** augusztushő 21-én: „Egy szó a miniszterhez” 1 felvonásos vigjáték Langertől és „Pajkos diákok” viz operette egy felvonásban. A mai előadás dícsősége Rónait (Kauunitz) illeti. Oppenheimer Salamon igen jó személyesítőt talált Bodrogerben. Lánicz (Lefleur), Szegedi (Dangelhammer), Rajz (Hanzi) és Berzevicziné (Madame Auberdin) hasonlóan jó alakok voltak. Szegedi és Berzevicziné azonban, tulzássalakkal igen sokat levontak az előadás értékéből.

* **Csütörtökön**, augusztus hő 21-edikén: „Rög-eszme és örültség”, dráma 2 felvonásban. Ugyesen összeállított mű, maradóbb belbecs nélkül. Rónai (Lord Harleigh), művészi játéka azonban, nagymértben ellensúlyozta és feledtette a darab hiányait. Ezt követte „Szamár-tej”, énekes vigjáték 1 felvonásban. Nem helyeselhetjük ugyan, hogy oly drámai színész, mint Komáromy a „Szamártejen” is működik; nemis vesszük oly komolyan e téren szereplésait; de ha már vállalkozik: legalább ügyeljen arra, hogy rögtönzősével, ne hozza zavarba szereplő társait s ne dobja el oly szembetűnőleg azon leveleket, melyeknek elvezetéséről tudomással sem szabad bírnia. Az ily hibák nemcsak az illusiót rontják; de a szereplő társ játékát is megnehezítik.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

A bor betegségei.

(Mutatvány dr. Schwarczer Vilmos „Borvegytan” czimű munkájából.)

A bor betegségei ellen a legkülönbözlőbb szerek ajánlatnak, a nélkül, hogy az illető ajánlattevők ezen betegségek valódi okát ismernék. Nagyon természetes, hogy az ily körülmények közt ajánlott szerek vagy épen nem, vagy pedig állandóan nem is használhatnak. Így p. o. bor nyúlóssága ellen timsót, még pedig egy-egy hordóra egy-egy fontot ajánlottak. Mások ezt soknak tartják és 2 akó borra csak 4—8 latot ajánlanak.

Hasonlóképen a bor savanyodása ellen 3 1/2 akó borra 40 diót ajánlottak; ezen 40 dió magvát, t. i. ki kellene fejteni, mint a kávét megpörkölni, és azon melegen a borba önteni. Mások az ily bort jól kénezett hordókra fejtik és hűvös helyre állítják, és belé édesgyökeret, magnesiát, vagy borkövet is öntenek; sokan esontenyen is használják, vagy pedig megsavanyodott bort szőlőtörökölön folytatják keresztül.

A bor penészes íze ellen porrá tört ózibarackz-magot ajánlottak.

Pasteur buvárlatai nyomán ezen betegségek különféle gombacemkek behatása folytán képződnek, itt tehát vegyi szempontból, korhadással, rothadással, ecetsavas, tejsavas, propionsavas, vajzsavas, nyálkás és ammóniakalis erjedéssel van dolgunk; mert gomba és más csírák minden borban találhatnak, a bor ezenkívül fehérségy anyagokat is tartalmaz, úgy hogy a betegség az erre szükséges feltételek beálltával, mely utóbbiak előlünk még ismeretlenek, könnyen bekövetkezik.

A bor alkáltszei körül a fehérségy, a borkő stb. segítik elő különben, ezen gombacsírák tenyészését; erről meggyőződhetünk, ha ezen anyagokból (t. i. fehérségyből, borkőből stb...) vizoldatot készitünk, és ezen vizoldatotak a levegő behatásának tesszük ki; rövid idő múlva ezen vizoldatot meg fognak zavarogni; ezen zavarodás csakis az illető oldott anyagnak szétbomlása folytán keletkezik; a szétbomlás pedig különféle gombacemkek tenyészése folytán idéztetett elő. A képződött gombákat az illető folyadékban görösó segédelmével fel is találhatjuk. Ily módon fehérségy, borkő stb. a borban is szétbomolhatnak és ezt zavarossá tehetik. Minthogy a már beteg borok vagy épen nem, vagy pedig csak rövid időre gyógyíthatók, a borgazda figyelmét arra fordítsa, hogy borai meg ne betegedjenek; ezen tekintetnél fogva legelőször is a borok betegségeit és azon módokat kell ismernie, melyek segédelmével ezen betegségek elháríthatók.

Pasteur a borbetegségek közül eddig a gyengülést (Abstehen), a nyúlósságot (Zähwerden), a savanyodást (Stich) és a keserülést tanulmányozta. — Buvárlatai folytán következőknek jutottunk tudomására, ugymint:

a) A gyengülés (Abstehen).

Ezen betegségnél a bor föllélett majdnem láthatlan finom hártva vonja be, a borszesztartalom mindinkább apad; a bor azonban kellemetlen, vagy idegen ízt nem vesz tel. Ezen betegséget igen apró kerek, csakis 600—800 szoros nagyításnál látható gombák idézik elő; a gomba, mely ezen betegség okozója, Mycoderma vini vagy boryengitő gombának neveztetik. Utóbbi gomba a bor szesztartalmát széthontja szén-savvá és vízzé. Ezen betegségre a bor rosszul bedugott palackokban is ki van téve.

b) A nyúlósság (Zähwerden).

A bor ezen betegségnél mindig sürűbb, végre oly sürű lesz, mint a tojásfehére. Ily borban szinte találhatunk gombák, melyek pusztá szemmel nem láthatók;

de 600—800 szoros nagyító üveggel megnézve igen aprók, s az előbbi gombákhoz hasonló kinézésűek.

c) A savanyodás (Stich).

A savanyodás is a bor felületén keletkezik; magasabb hőmérséklet és levegő ezen betegséget különösen elősegítik.

Ily borban az u. n. *Micoderma aceti* vagy ecetgomba találatik nagy mérvben, mely a *Micoderma vini* nevű gombánál sokkal kisebb. — Ezen gombanemből több milliót találhatunk egy igen kismennyiségű savanyodott borban. Az ecetgomba a borszeszt ecetsavvá és szénsavvá bontja és ezáltal savanyodást idéz elő. Ez utóbbi gombanem tenyésztésére is szükséges a levegő élye.

d) A keserülés.

A keserülés különösen a veres borokat éri. A bor t. i. az epéhez hasonló keserű ízt vesz fel, és illatlanná válik. A keserülés szintén gombák által (kesergomba) idéztetik elő, melyek szálalak, csomósak, különféle ágazattal bírnak és (térdrakulag) meg vannak hajtvá. A veres bor zárt palackokban is megkeserülhet; a kesergomba ennél fogva alkalmasint a bor alkotórészeiből vesz fel élyent. A bor alkotórészei élyentelmitése által azonban keletkezhet a keserülés.

Ezen gombanemek, mint azt Pasteur megmutatta, a bor betegségeinek okozói és nem következményei; mer egészséges borokban egy-egy gombanem mindig egy és ugyanolyan betegséget idéz elő, p. o. *Micoderma aceti* egészséges borban mindig savanyodást, a kesergomba egészséges veres borban mindig keserülést idéz elő.

A tisztaság járhat különösen a boroknak betegségtől való megóvására. A borgazdának tehát azon kell lennie, hogy pinczéjében a falak mindig tiszták s penésznélküliek legyenek, a pinczékét tehát szellőztetni kell, szintgy tisztán kell tartani a hordókat is, mert azon pinczében, melyben a hordók, falak stb penészeszelen befedve, a levegő is tele van ezen penészgombák csíráival. A levegőből pedig a csírák könnyen a borba jutnak, és azt betegé teszik. Ha ezen óvszerekkel a bort a betegségtől egész biztonságga meg-

nem is óvatjuk; a veselyt mindenestre szűkebb körülmények között gyökeresen azonban csak akkor segíthetünk a bajon, ha a borból a gombacsirákat a következő sorokban előadott módon kiirtjuk.

e) Pasteurizálás. A pasteurizálás alatt azon eljárást értjük, melyet Pasteur a borok eltartására ajánlott, és mely ezen tekintetben a tudomány legújabb és legfontosabb felfedezéseire tartozik. Pasteur t. i. a borknak 55—60 C. fokra (a nagyon finom bokrétás bokrónak 52 C.) való felmelegítését ajánlja; ezen műtet a bort gyorsan megérleli, annak tartósságot kölcsönöz, és azt betegségtől óvja meg. Ha t. i. a bort 55—60 C. fokra felmelegítjük, akkor a gomba- és penészcirák, melyek a bort betegé tehetik, elhalnak és kiválnak; szintgy kiválnak nagyrészt a borban levő fehérnyanyagok, melyek annak tartósságot veszélyeztetik.

A borknak felmelegítése ezen czélból hordókban (a Rossignol vagy a Perrel des Chenes-féle készülékek segédelmével) vagy pedig palackokban eszközölhető.

A veres borok igen jókor kiállják a pasteurizálást anélkül, hogy megzavarodnának, mert ezekből a tulságos fehérnye, a veres borokba jutott cersav hatása folytán, már nagyrészt kivált.

A fehér borok felmelegítésénél rendszeren fehérnyét választanak ki, azért nagyon jó az összes borok felmelegítése előtt előlegesen az előadott módon csak egy-két palackkal kísérletet tenni, és csak ha ezen egy-két palack tartalma felmelegítés által meg nem zavarodott, vagy üledéket nem adott, szóval, ha ezen kis próba után tiszta maradt, foghatunk összes bokrszületünk felmelegítéséhez. Vagy pedig a felmelegítésnél levált fehérnyét utólagosan távolítjuk el a borból; miért is a már érettekn gondolt bort, felmelegítése után 6—8 nap mulva kantsuk-csövel vagy szivattyuval ovatosan lefejtjük.

A pasteurizált borok igen szépek, tiszták, gyönyörű színűek, tartósak és sokkal kellemesebb illatuk a nem pasteurizált bokrónál; a tengerre való szállításra tehát nagyon alkalmasak. Az így felmelegített és melegítés után egy hét mulva lefejtett borok akármeddig maradhatnak a hordóban vagy palackban, ezek nem törnek meg és üledék nem képződik, lefejtésükre tehát szükség sincsen. A párisi akademia bíráló bizottsága által

újabb időben megbíraltatván, a nem-pasteurizáltak fölé általában elismerésben részesültek.

Franciaországban és némethonban ennél fogva a pasteurizálás mindinkább meghonosul; kisebb helyiségekben ezen czélból társaságok alakulnak, melyek a pasteurizálásra szükséges melegítő készülékeket maguknak megszerezvén, az egész vidéken termett bokrónak pasteurizálását eszközlik. Honunkban gróf Zichy Ferencz örexcsellentiaja érmelléki pinceszegazdaszatában a pasteurizálást a Leibenforst-féle készülékkel már kitünő sikerrel alkalmazták.

A bor eltartására eddig a kénezésnél egyebet nem ismertek; a göröső azonban már a kénezést megdöntötte a pasteurizálás, feltalálása által megmutatván azon módot, melyek segítségével a bor betegségtől megóvható.

f) Villanyosság. Franciaországban a villanyosságot is használják a bor eltartására, ezen mód azonban még nem tanulmányoztatott annyira, hogy czélzserőségéről biztosan lehetne mondani, úgy látszik azonban, hogy a villanyosságnál szabadabb való élyen a bokrétaképződést elősegíti, a bort tartóssá teszi és gyorsan érleli. Az eddig tett kísérletek ezen tekintetben azt mutatták, hogy csekély mennyiségű bor, a villanyosság behatásának kitéve, ízét és szagát egészen elvesztette, úgy hogy a borhoz nem is hasonlított többé; míg nagymennyiségű bor ugyanazon galván villamfolyam behatásának hosszabb ideig (1—2 hónapig) kitéve gyorsan megért és benne igen kellemes illatok fejlődtek ki.

Szerkesztői levéltáska.

— T. Bay Ferencz urnak Madán. A kérdésem cikket épen a nyiregyházi pinczén, egyik négyülésen, a nagy tömeg közt vettük át egy vasárnapi napon. É volt oka, hogy a cikk jó ideig eltévedten hevert, az azzal egy időben vett lapokkal, egyik ismerősök lakásán; amikor már nem találtuk időszerinek a cikk közlését. Hogy a kéziratot nem küldtük vissza, annak oka lapunk homlokán áll. Minthogy azonban nincs szabály kivétel nélkül: méltóztaték a kéziratot rendelkezni. Ha elvi tekintetben a tárgy még birhat némi érdeklél: nem vagyunk épen idegenek annak közlésétől.

Felélő szerkesztő: K. Kmety István.

HIRDETÉSEK.

Kiadó boltok és lakás.

A csizmadia szín mellett a piacon két új bolt folyó évi Szent-Mihály-naptól fogva, augusztus 28-kán d. u. 3 órakor tartandó árverés utján, három évre kiadó. Ugyszintén a Selyemtéren, az Olvasó-Egylet alatt a nyugati részen egy, két szobából álló pinczelakás kiadó. (2—2)

A t.-löki és tadosi tiszai révám szedhetési joggyakorlata; ugyancsak T.-Lökön a városházánál tartandó nyilvános árverésen, e folyó évi aug. hó 27-ik napján haszonbérleg ki fog adatni. 0—2

Sztárek Ferencz
közirtokossági megbizott.

Haszonbéri hirdetmény.

Gégény község határában a demecseri vasuti állomáshoz 1/4 órányira fekvő 800 holdat tevő tagosbirtok, udvarral, lakóházzal és gazdasági épületekkel együtt 6 évre haszonbérbe kiadó. Értekezhetni a feltételek iránt Mezössy Tamás tulajdonossal, Nyiregyházán a Szent-Mihályi utcán. (3—3)

Bérbe adandó!

A Simapusztán, — két külön álló, (egyik 330, — a másik 315 holdnyi) tagos birtok, a szükséges épületekkel ellátva, a regáléval együtt, f. é. Szentmihály-naptól 3 — vagy 6 évre haszonbérbe adatik.

A feltételek iránt értekezhetni alulírottánál a Simán.

(—3)

Elek Emil.

Eladó ház.

A „nagydebreczeni utcában“ 1545-ik szám alatt fekvő, kettős portáú, ugy nevezett semináriumi ház, f. é. szeptemberhó 10-én délután 2 órakor, a helyszinén szabadkézből el fog árvereztetni.

A föltételek megtekinthetők Nyiregyházán n. t. Bart-holomaeidesz János esperes, vagy Nikelszky Mátyás egyházfelügyelő uraknál. (3—3)

Bérbeadó lakások

iránt értekezhetni özv. Inczedy Györgynél, nagy-orosi-utcában, 928. sz. a.

KIADÓ LAKÁS

Sütő József szentmihály-utcai házában, — 3 szoba, konyha, kamara — és külön egy hónapos szoba.

Kiadó lakás.

A Beltéren alulirt házában egy udvari lakosztály haszonbérbe kiadandó.

Özv. Hönsch Edéné.

Két butorozott szoba

a szarvas-utcán, özvegy Benczúr Miklósnénál minden órában bérbe vehető. (3—1)

ÉRTESETÉS!

Alulírott értesitem a nagyérdemű közönséget, különösen pedig azon tisztelt ismerőseimet, akik az eddig „Morgenstern és Jelen“ czim alatt állott fakereskedésből megrendeléseket tettek, hogy Morgenstern Jakab a közös üzlettel visszalépven, mátol fogva, köztünk minden további üzleti összeköttetés megszűnt; mindélfogva ezenül, becses megrendeléseiket egyenesen és csakis nevemre kérem intéztetni.

(3—1)

Jelen Pál.

Leánynevelési értesítés.

Alulírott tisztelettel értesíti a t. ez. szülöket és gyámokat, hogy Nyiregyházán elhelyezve levő, nyilvánossággal felruházott leányneveldejében, f. é. szeptemberhó elején a rendes tanórák megkezdetnek.

Palánszky-Csapó Ida

(2—1)

leánynevelde-tulajdonos.

Eladó tűzifa kerestetik.

Nyiregyháza városának a téglágetéshez 400—500 öl kemény minőségű tűzifára levén szüksége, kéretnek az eladók, ajánlataikkal Nyiregyháza város polgármesteri hivatalához fordulni. (2—1)

HIRDETÉS.

Pazony községében az italmérés 3 évre közárverés utján kiadandó koresmaházzal és 10 hold földdel együtt, szeptember hó 1-ső napján 1872-ik évben.

Id. Elek Gábor.